

Lihastautiliitto ry
Läntinen Pitkäkatu 35
20100 Turku
p. 044 736 1030

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Lihastautiliiton kommentit Työ- ja elinkeinoministeriölle hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä

Lausuntopyynnön asianumero: TEM/2221/00.04.01/2013

Taustaa

Lihastautiliitto on valtakunnallinen vammaisjärjestö, jonka päämääränä on tukea lihassairaiden ihmisten oikeutta tasa-arvoiseen, monimuotoiseen ja hyvään elämään. Sen tärkeimpiä palvelumuotoja ovat oikeuksien valvonta, sopeutumisvalmennus sekä tiedottaminen.

Lihastaudit ovat harvinaisia sairauksia, mistä johtuen oikeuksien valvonnassa korostuvat sairauksien erityispiirteet sekä näistä erityispiirteistä johtuvat yksilölliset tarpeet sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestymisessä.

Lähestymistapa valmisteluryhmän mietintöön

Lihastautiliitto ei käy hankintalain valmisteluryhmän luonnosta läpi pykälä pykälältä, vaan haluaa nostaa esille käytännön työssä vastaan tulleita haasteita. Nämä haasteet ovat nousseet esille hankintojen nykykäytännössä suhteessa jäsenistöömme ja näitä asioita on peilattu valmisteluryhmän mietintöön uudeksi hankintalaiksi.

Lihastautiliiton näkemys kohdentuu ennen kaikkea sosiaali- ja terveyspalveluiden hankintoihin.

Kommentteja mietinnöstä

Lihastautiliitto toivoo **asiakasnäkökulman selvitystä** siitä, mitä hankintalain menettelysäännökset merkitsevät asiakkaille sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta. Nyt mietinnössä korostuu palveluntuottajan näkökulma ja asiakasnäkökulma on jäänyt vähälle. Lihastautiliitto toivoo myös, että uudessa hankintalaissa nostettaisiin paremmin esille YK:n vammaisia henkilöitä koskeva yleissopimus artikloineen. Esimerkiksi **vammaisjärjestöjen asiantuntemusta sekä kilpailutuksissa että erityisesti palveluiden hankinnan valmisteluissa tulisi hyödyntää**, jotta palveluita

käyttävien näkökulma tulisi paremmin esille. Tämä tukisi oikeanlaisen ja soveltuvan hankinnan onnistumista.

Yleisesti ottaen Lihastautiliiton huolena on se, että hankintalaki ja kilpailutusmenettely syrjäyttävät järjestelmällisesti palvelun laadun antaen suurimman painoarvon hankittavan palvelun hinnalle. Pelkona on, että myöskään asiakkaiden yksilölliset tarpeet ja niiden huomioiminen eivät pääse riittävällä tavalla vaikuttamaan sosiaali- ja terveystalvelujen hankintaan, mikäli hinta nähdään keskeisimpänä palvelun valinnan kriteerinä. Myös tässä kohtaa haluamme nostaa YK:n vammaisia henkilöitä koskevan yleissopimuksen hengessä esille sen, että sosiaali- ja terveystalveluiden hankinnoissa **palveluiden laatu ja sen merkitys on ensiarvoinen.** Pelkästään halvin hinta ei saa tulla hankinnoissa ratkaisevimaksi hankintapäätökseen vaikuttavaksi tekijäksi. Erityisesti silloin, kun kyse on pitkäaikaisten ja toistuvien palveluiden hankinnasta, tähän tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Työelämäkysymysten osalta Lihastautiliitto näkee tärkeänä, että tuleva hankintalaki **edistäisi jatkossa vastuullisten työnantajien mahdollisuutta palkata vammaisia henkilöitä palkkatyöhön.** Varattuja hankintasopimuksia käsittelevässä säännöksessä (24 §) viitataan työkeskuksiin, minkä Lihastautiliitto näkee vanhanaikaisena ajattelutapana. Lihastautiliiton lähtökohtana on, että jäsenistömme työllistyy avoimille työmarkkinoille. Tämä vaatii ajoittain järjestelyjä, muttei suinkaan tarkoita työkeskuksia tai suojatyötä, vaan ennemminkin järjestelyjä työolosuhteissa, työpisteen ergonomiassa tai muussa vastaavassa.

Vammaisjärjestöt ovat kannattaneet vammaispalveluiden irrottamista hankintalain piiristä ja myös Lihastautiliitto näkisi tämän jäsenistönsä kannalta perusteltuna. Kilpailutusmenettely ei mahdollista vammaisten, palveluita käyttävien henkilöiden riittäviä vaikuttamismahdollisuuksia heitä koskevan palvelun järjestämisessä. Tämän vuoksi vaihtoehtoisia järjestämistapoja, kuten esimerkiksi henkilökohtaista budjetointia tulisi Lihastautiliiton mielestä selvittää ja kehittää sekä mahdollistaa tietyissä tilanteissa myös suora hankinnat.

Apuvälineet, kuntoutus ja asuminen ovat esimerkkejä niistä palveluista, joissa laadulla, palvelun sopivuudella ja yksilöllisillä tarpeilla on kiistatta palvelun käyttäjän näkökulmasta suuri merkitys. Tämä merkitys korostuu vielä lisää silloin, kun kyse on harvinaisesta sairaudesta, johon niin sanotut ”standardipalvelut” eivät välttämättä tuo arkielämää ja itsenäistä suoriutumista tukevaa helpotusta.

Turussa 1.7.2015

Jaana Saarinen
toiminnanjohtaja
Lihastautiliitto ry

Hanna-Mari Hanhiala
sosiaalityrvasuunnittelija
Lihastautiliitto ry